

URHEILUN ROOLI PRESIDENTINTEKIJÄNÄ

Alexander Stubb valittiin niukalla äänierolla Suomen 13. tasavallan presidentiksi. Kun seurasi vaalien loppusuoralla kahden vahvimman presidenttiehdokkaan tukijoukkoja, näytti vaalin yhdeksi asetelmaksi muodostuneen kärjistetyksi urheilu vastaan kulttuuri. Urheilulla on aiemminkin ollut merkitystä presidentintekijänä.

Urheilulla on suurempikin merkitys presidenteille kuin vain rooli päämiehen henkilökohtaisena virkistys- ja toimintakyvyn ylläpitäjänä. Tunnetuin esimerkki on tasavallan presidentti **Urho Kekkonen**, joka oli ennen presidentiksi tuloaan ollut merkittävä, ehkä aikansa merkittävin, urheilujohtaja Suomessa (Virtapohja 2018).

Urheilutaustaa on tuotu esiin kampanjoissa ja täpärissä vaaleissa sillä on voinut olla merkittävä vaikutus. Presidentit ovat myös omalla esimerkillään kannustaneet ihmisiä liikkumaan.

SUORA KANSANVAALI

Meillä on ollut kahdenlaisia presidenttejä. Sellaisia, jotka ovat olleet myös pääministeriä. Ja sellaisia, joilla ei ole kokemusta pääministerinä toimimisesta ja joita ei siis ole grillattu pääministerinä.

Sauli Niinistö oli vuonna 2012 järjestyksessään kolmas suoralla kansanvaalilla valittu presidentti Suomessa **Martti Ahtisaaren** ja **Tarja Halosen** jälkeen. Kaikkia kolmea yhdistää se, että kukaan heistä ei ollut toiminut pääministerinä ennen presidenttikauttaan.

Aikaisemmin ilman pääministerikokemusta olivat nousseet tasavallan presidentin virkaan

Pääministeri Alexander Stubb saapumassa maaliin juoksuosuudelta triathlonin SM-kilpailuissa Joroisissa heinäkuussa 2014.

Presidenttien luokittelu pääministeri- kokemuksen perusteella

Pääministerinä ennen presidenttikautta	Ei pääministeri- kokemusta
Kekkonen	Ståhlberg
Koivisto	Relander
Kallio	Mannerheim
Paasikivi	Ahtisaari skv
Svinhufvud	Halonen skv
Ryti	Niinistö skv
Stubb skv	

skv = suora kansanvaali

Presidenttien pääministeri- kokemus kuukausina

Presidentti	kk
Kekkonen	60
Koivisto	58
Kallio	42
Paasikivi	22
Svinhufvud	14
Ryti	12
Stubb skv	11

skv = suora kansanvaali

vain ensimmäinen tasavallan presidentti **K. J. Ståhlberg**, marsalkka **C. G. E. Mannerheim**, joka valittiin poikkeuksellisessa sotatilanteessa poikkeuslailla, ja Viipurin läänin maaherra **Lauri Kristian Relander**, joka valittiin presidentin virkaan vain 41-vuotiaana. Varsinkin Mannerheimilla ja Relanderilla oli varsin vähän kokemusta politiikan kiemuroista.

Presidentin valtaoikeuksien leikkaaminen tapahtui suunnilleen samaan aikaan, kun presidentin valitseminen siirrettiin valitsijamiehiltä kansalaisille. Myös **Alexander Stubb** valittiin presidentiksi suoralla kansanvaalilla.

Hän kuuluu siihen ryhmään valtionpäämiehiä, joilla on ollut kokemusta pääministerin työstä ennen presidentiksi valintaansa.

Mutta jos laittaa näiden pääministeriyden jälkeen presidentiksi valittujen valtionpäämiesten pääministerikausien pituuden vertailuun, alle vuoden pääministerinä toiminut Alexander Stubb on tämän joukon kokemattomin.

Taulukoiden perusteella voimme nyt väittää, että suoralla kansanvaalilla valituilta presidenteilta ei vaadita lainkaan tai vain nimellistä kokemusta pääministerin työstä.

Presidentti Urho Kekkonen hiihtämässä Kiljavalla helmikuussa 1959.

Muut seikat kuin toiminta kotimaan politiikassa näyttävät nousevan tässä suhteessa ratkaisevaan asemaan. Yksi tällainen tekijä on toiminta urheilun parissa.

YKSILÖURHEILIJAT KEKKOSEN TUKENA

Urheilussa on tapana jakaa urheilulajit yksilö- ja joukkuelajeihin. Suomen maine urheilumaana luotiin yksilölajien kansainvälisellä menestyksellä.

On suorastaan hämmästyttävää huomata, että myös Suomen presidentit viihtyivät noi-

na vuosina yksilölajien parissa. K. J. Ståhlberg purjehti, Relander kalasti, **P. E. Svinhufvud** ampui ja metsästi, **Kyösti Kallio** oli hiihtänyt, **Risto Ryti** harrasti kävelypalavereita, Mannerheim ratsasti ja metsästi ja **J. K. Paasikivi** oli oman ilmoituksensa mukaan ollut innokas voimistelija ja urheilija. Viimeinen yksilölajien harrastaja oli korkeushyppääjä Urho Kekkonen, joka hiihti presidenttivuosi-
naan jopa tuhat kilometriä talvessa.

Urheilutoimittaja **Sulo Kolkka** valittiin alle 30-vuotiaana Kekkonen johtaman Suomen Urheiluliiton hallitukseen vuonna 1931,

KUVAN LÄHDE: JUHA JORMANAINEN / LEHTIKUVA

Mauno Koivisto pelaamassa lentopallon pr-turnausta Mankkaalla huhtikuussa 1981.

kun Suomen Voimistelu- ja Urheiluliitossa SVUL:ssa, urheilun suurimmassa urheilun keskusjärjestössä, tehtiin isoa remonttia. Hän kirjoitti Simeoni-nimimerkillään *Valkeakosken Sanomiin* (25.6.1980) otsikolla ”UKK yleisurheilijana ja urheilun johtajana” katsauksen presidentin toimintaan urheilumiehenä. Kekkonen vastuutti ennakkoluulottomasti nuoria päättäjiä ja aloitti määrätietoisesti lajin ja liiton kehittämisen. Vastuuvalmentajia nimettiin ensimmäisen kerran eri lajiryhmiin ja vuonna 1935 valittiin ensimmäinen pää-

toiminen yleisurheiluvalmentaja. Kekkonen kiinnitti Kolkan mukaan erikoista huomiota urheilukuriin ja toimitsijoiden kouluttamiseen, tiedottamiseen ja uusien kansainvälisten yhteyksien luomiseen.

Urheilujohtajana Kekkonen onnistui saamaan aikaan muutoksen. Niinpä ei tarvitse ihmetellä, että äänestäjätkin huomasivat hänen kykynsä ja hänet valittiin eduskuntaan vuonna 1936 ja heti samana vuonna ministeriksi.

Kun hänet valittiin 20 vuotta myöhemmin presidentiksi, hänellä oli vahvoja tukijoita

Kekkosella oli yksilölajien harrastajien keskuudessa vahva tuki.

urheilupiireissä. Jotkut puuhamiehet olivat jopa liian innokkaita. Vaalikampanjan aikana Kekkosen tueksi koottiin urheilijoiden nimilistoja. Kaikki lehti-ilmoituksissa mainitut henkilöt eivät olleet edes antaneet selvää suostumustaan nimensä käyttöön tässä tarkoituksessa. Virheitä sattuu. Yhtä kaikki, Kekkosella oli yksilölajien harrastajien keskuudessa vahva tuki.

PALLOILEVAT PRESIDENTIT

Kekkosen 25 vuotta kestäneen presidenttikauden päättymisen yhteydessä vaihtuivat myös presidenttien urheilulajit. Hänen seuraajansa **Mauno Koivisto** tunnettiin innokkaana lentopalloilijana. Hän oli jo pääministerinä virittänyt Kesärantaan lentopalloverkon. Ja kun hänestä tuli tasavallan presidentti, Kultarantaankin tehtiin lentopallokenttä ja turvamiehistä tuli presidentin harjoituskavereita.

Koiviston jälkeen Suomi sai kaksi koripalloilevaa presidenttiä. Martti Ahtisaari oli pelannut Oulun NMKY:ssä, ja Tarja Halosen

seura oli ollut Kilven Urheilijat. Koripallopresidenttien jälkeen myös Suomen koripallo on mennyt eteenpäin. Miesten koripallomaajoukkueen eli Susijengin pelit ovat kulkeneet viime vuosina ennenkokenemattoman hyvin ja joukkue nousi maailmanrankingissa ensimmäisen kerran 20 parhaan joukkoon vuonna 2023.

Ei pidä unohtaa myöskään Tarja Halosen vahvaa voimistelutaustaa. Hän oli 1990-luvulla Voimisteluliiton hallituksessa, kun voimistelussa tehtiin rajua järjestöremonttia. Jo presidentti Halosen äiti oli mukana urheilussa, ja urheiluinnostus on periytynyt. Presidentin **Anna**-tytär on toiminut voimisteluvallmentajana ja kansainvälisenä tuomarina.

Jääkiekossa Leijonat on juhlinut neljä kertaa maailmanmestaruutta. Tasavallan presidenteistä mestareita ovat päässeet onnittelemaan Ahtisaari kerran (1995) ja Halonen kerran (2011). Pipolätkää harrastava Sauli Niinistö on onnitellut Leijonia kahdesti maailmanmestaruudesta (2019 ja 2022) ja kerran olympiavoitosta (2022).

Menestys on vain yksi mittari, joka kertoo jääkiekon noususta kansallisurheilun asemaan Suomessa. Harrastajamäärät kertovat samaa viestiä.

Ja tarina paranee, kun tähän vielä lisätään viimeisin presidentinvaalien tulos. Presidentiksi valittiin nyt ensimmäisen kerran jääkiekkoilija. Pieni Alex nähtiin Helsingfors IFK:n edustusjoukkueen harjoituksissa Norden-skiöldinkadun hallilla pian sen jälkeen, kun hän oppi kävelemään. Vähän myöhemmin hän pelasi itsekin HIFK:n junioreissa.

PRESIDENTTI ESIMERKKINÄ

Mutta mitä tekemistä urheilussa vuodateuilla hikipisaroilla on presidentti-instituution kanssa?

Historia on osoittanut, että presidenttien intohimoisesti harrastamat lajit ovat usein olleet oman aikansa suosikkilajeja. Kun urheiluampujana mainetta niittänyt P. E. Svinhufvud valittiin tasavallan presidentiksi vuonna 1931, suomalaiset kilpa-ampujat alkoivat menestyä maailmanmestaruuskilpailuissa paremmin kuin koskaan. Suomi oli koko vuosikymmenen maailman paras tai yksi parhaista maista ampumaurheilussa.

Kun yleisurheilua kenraalin ottein parikymmentä vuotta johtanut Urho Kekkonen valittiin presidentiksi vuonna 1956, hänen oma lajinsa sai tasavallan presidentistä 25 vuoden ajaksi tärkeän kummisedän. Ja Kek-

kosen vaikutus kesti itse asiassa kauemmin kuin hänen presidenttikautensa, sillä hänet oli ehditty pyytää yleisurheilun vuoden 1983 maailmanmestaruuskilpailujen suojelijaksi, ennen kuin hän sairastumisensa vuoksi joutui pari vuotta aikaisemmin jättämään presidentin tehtävät.

Esimerkiksi liikuntasosiologian emeritusprofessori **Hannu Itkosen** [mukaan](#) esikuvil-

la on merkitystä liikunnan harrastamisessa, vaikka sitä ei pidäkään yliarvioida.

Sauli Niinistö teki pipolätkästä sellaisen ilmiön, että siitä on kirjoitettu jo kirjakin (Pirinen 2022). Pipolätkä on matalan kynnyksen liikuntaa, johon kaiken ikäiset ja kokoiset voivat osallistua yhdenvertaisina. Myös Niinistön 75-vuotispäivänään elokuussa 2023 kaikille suomalaisille esittämässä [liikkumis-](#)

[haasteessa](#) oli sama klangi kuin pipolätkässä.

Alexander Stubbin tavaramerkiksi tuli jo hänen ministerivuosiensa kova kunto ja aktiivikuntoilu. Hän on jatkanut juoksu-, pyöräily- ja uintiharjoituksia ja voitti vuonna 2022 yli 50-vuotiaiden triathlonin Euroopan mestaruuden.

Triathlon on vaativa kestävyyslaji, jonka täysmatkojen kilpailusuoritus kestää helpos-

Presidentti Tarja Halonen naisten jääkiekkomaajoukkueen pukuhuoneessa Ruotsia vastaan pelatun pronssiottelun jälkeen Vancouverin talviolympialaisissa vuonna 2010.

Kaikki viittaisi siihen, että urheilun merkitys tulee säilymään jatkossakin varsin suurena presidentinvaaleja ajatellen.

ti yli kymmenen tuntia. On vaikea kuvitella, että triathlonista tulisi Stubbin presidenttikaudella laturetkiin verrattavaa kansanurheilua. Mutta oletettavissa on, että kiinnostus triathlonia kohtaan kasvaa.

URHEILU PRESIDENTINTEKIJÄNÄ

Suomen historiassa presidentin valinta on ollut kolme tai neljä kertaa erittäin täpärällä. Äkkiseltään voi tuntua ylitulkinnalta, jos väittäisi urheilun ratkaiseen tasaiset mitteilöt. Mutta todetaan faktat.

Kun Ampujainliiton kunniajäsen Svinhufvud valittiin presidentiksi vuonna 1931, hän voitti Ståhlbergin äänin 151–149. Kuusi vuotta myöhemmin Ståhlberg oli Svinhufvudia parempi ja sai valitsijamiehiltä ensimmäisellä kierroksella 150 ääntä, mutta valintaan olisi vaadittu yksi ääni enemmän. Seuraavassa äänestyksessä peli meni kokonaan uusiksi ja presidentiksi valittiin entinen kilpahiihtäjä Kyösti Kallio. Kekkonen valittiin vuoden

1956 presidentinvaaleissa samoin äänin kuin Svinhufvud 25 vuotta aikaisemmin.

Alexander Stubbin valinta presidentiksi toteutui 98 881 äänen erolla (Presidentinvaali 2024). Se oli historiallisen pieni marginaali. Suora kansanäänestys ei koskaan ole mennyt niin täpärälle.

Vaikka Stubb on ollut viime vuodet pois Suomesta, hän on silti ollut omassa somekuplassaan hyvin näkyvä, sillä hän on raportoinut ja kommentoinut sosiaalisessa mediassa aktiivisesti triathlon- ja muita kuntoilusuorituksiaan.

On täysin perusteltua sanoa, että urheilu kouli aikanaan Urho Kekkonen presidentiksi. Samaa voi sanoa myös Alexander Stubbista, joskaan hänellä ei ole Kekkonen urheilujärjestökokemusta. Sen sijaan uuden tasavallan presidentin isä **Göran Stubb** henkilöityy vahvasti HIFK:n toimintaan ja historiaan. Hän toimi pitkään seuran jääkiekkojaoston puheenjohtajana, minkä jälkeen hän toimi Suomen jääkiekkoliiton toimitusjohtajana.

Näimme ensimmäisen kerran vaalikampanjan, jossa isä tuki poikansa valintaa. Pelkästään se, että televisiokamera haki Göran Stubbin tv-tenttien katsomosta ruutuun, kertoi ilman sanallista alleviivaustakin, varsinkin jääkiekkoa seuraaville, minkä lajin mies oli ehdolla presidentiksi.

URHEILUN MERKITYS TULEE SÄILYMÄÄN SUURENA

Tänä päivänä presidentti ei enää ole sisäpolitiikan vallankäyttäjä, vaan hänestä on tullut kansalaisyhteiskunnan arvojohtaja. Tältä pohjalta näyttää siltä, että presidentiksi valinta ei näytä edellyttävän enää ainakaan laajaa kokemusta pääministerinä.

Nuorisoseurat, työväenyhdistykset ja urheiluseurat ovat olleet 1800-luvulta alkaen tärkeitä kansalaisyhteiskunnan rakentajia Suomessa. Kaikki viittaisi siihen, että urheilun merkitys tulee säilymään jatkossakin varsin suurena presidentinvaaleja ajatellen.

Tasaisissa vaalikamppailuissa urheilu ja toiminta urheilun parissa voi tuoda ratkaisevan kilpailuedun, kun tiedetään, miten vahvoja siteitä urheilun parissa syntyy.

—
Kalle Virtapohja on tietokirjailija, filosofian tohtori ja liikuntatieteiden maisteri sekä P. E. Svinhufvudin Muistosäätiön hallituksen varapuheenjohtaja.

LÄHTEET

Kolkka, Sulo (Simeoni) 1980. UKK yleisurheilijana ja urheilun johtajana. Valkeakosken Sanomat 25.6.1980.
Presidentinvaali 2024. Oikeusministeriön tieto- ja tulospalvelu. https://tulospalvelu.vaalit.fi/TPV-2024_2/fi/ehdtulos_kokomaa.html

KIRJALLISUUS

Pirinen, J. S. 2022. Pipolätkä. Pehmeä jääkiekkokirja. Art House, Helsinki.
Virtapohja, K. 2018. Kekkonen urheilumiehenä. Kilpakenttien Känästä Suomen presidentiksi. Docendo, Jyväskylä.